

SOSIAL DUMPING VIRKEMIDLER OG ARBEIDSTILSYNETS ROLLE

Berit Bøe

Seniorrådgiver Arbeidstilsynet

Brennpunkt - NRK

Papirløs vasket svart hos politiet

Asylsøkere og utlendinger uten oppholds- og arbeidstillatelse vasker ofte svart for underleverar større renholdsbyråer. Slik kan firmaene gi lave p få store kontrakter uten å stå til ansvar for arbeid

og utnyttelse av mennesker

Deler postboks med fire tusen andre

Det er populært blant norske vaskeselskaper å registrere seg med selskapsformen NUF. Toyos vedlikeholdsservice på Vinterbro, som er med i kveldens Brennpunkt, deler postboks med 4108 andre selskaper i byen Stockport i England.

Hele saken: [Deler postboks med fire tusen andre](#)

NRK

Brennpunkt

14.03.2010

Urent i rengjøringsbransjen

Asylsøkere rekrutteres til ulovlig arbeidsmarked

Arbeidstilsynet

Vasket ulovlig hos diskrimineringsombudet

Diaa Hamad vasket svart på Likestillings- og diskrimineringsombudets kontor. Ombudet legges

Hele saken: [Vasket ulovlig hos diskrimineringsombudet](#)

01.10.2012

Nye virkemidler

- 3-parts bransjeprogram
- Allmengjøring av tariffavtale
- Godkjenningsordning
- ID-kort
- Regionale verneombud
- Tilsyn

REGJERINGENS HANDLINGSPLAN MOT SOSIAL DUMPING

- **Arbeidstilsynet en viktig del av Regjeringens politikk for å forhindre sosial dumping.**
- **Styrkede budsjetter og nye tilsynsstillinger.**
- **Nytt regelverk**
 - **4 forskrifter om allmengjorte tariffavtaler, utlendingslov, forskrift om påseplikt for oppdragsgivere og innsynsrett for tillitsvalgte, forskrift om solidaransvar, forskrift om register for bemanningsforetak, ID-kort for bygg- og anleggsbransjen**
 - **Nye tiltak i renhold, godkjenning, ID-kort, RVO og tilsyn**

Aktiviteter mot sosial dumping

- **Ca 2 500 tilsyn pr år**
- **Bygg, landbruk, verft, fiskeindustrien, renhold, hotell- og restaurant, transport. Vi følger med i helse- og omsorg.**
- **Uanmeldt og ofte med bakgrunn i tips**
- **Lønn/godtgjørelser, arbeidstid, arbeidskontrakter, innkvartering, grunnleggende HMS, sikkerhet**
- **Alltid kommunikasjon med arbeidstakerne**
- **Prøver så godt vi kan med rask og tøff reaksjonsbruk**
- **Samarbeid med andre myndigheter, skatt, politi, NAV m.flere**
- **Servicesentre for arbeidsinnvandrere i Oslo, Stavanger and Kirkenes**
- **Polsk svartjeneste (telefon/e-mail)**

Hva ser vi ?

- Mange har det bra, men vi kommer stadig over grove brudd
- Lav lønn og mange får ikke utbetalt riktig lønn. Lange arbeidsdager. Ikke betalt for overtid. Lav standard innkvartering.
- Arbeidstakere er instruert i hva de skal si eller redde
- Kan bli sagt opp på dagen – uten rettigheter
- Liten respekt for arbeidstakere, trakassering og dårlig arbeidsmiljø
- Falske dokumenter fra arbeidsgiver
- Mye svart aktivitet. Virksomheter ikke registrert i Norge, arbeidstakere ikke i AA-registeret.
- Utenlandske selskaper – «ekte» utstasjonerte ?
- Bruk av underleverandører og selvstendige næringsdrivende på nye områder

Hva ser vi ?

- **Bemanningsforetak og midlertidig ansatte, %-stillinger, tilkallingsvakter**
- **Forbud mot organisering og forbud mot å snakke med Arbeidstilsynet**
- **Mellom natt og dag. Det usynlige arbeidet – ”nederst på stigen”. Renhold, avisdistribusjon...**
- **Tilbake til RENHOLD....**

Bransje med utfordringer

”Fra 250 – 1000 kvadratmeter i timen”

- Sårbare arbeidstakere
- Midlertidige ansettelser
- Opptil 85 % av renholdsutgiftene er lønnsrelaterte
- Tidspress og arbeidsintensitet
- Konkurransen på pris
- Bryter bevisst regelverk - mye svart arbeid
- Høyt sykefravær – mange blir uføretrygdet

Kjente HMS-problemer

- Renholdsyrket er et fysisk belastende yrke.
- tunge løft, alenejobbing og nedslitende arbeidsforhold
- mest utsatte for psykososiale arbeidsmiljøbelastninger
- mest utsatte når det kommer til selvopplevde helseplager.
- Arbeidspresset beskrives som økende, særlig for arbeidstakere i renholdsbransjen.
- Innvandrere, arbeidsinnvandrere, asylsøkere, illegale

Godkjenningsordning for renholdsbransjen

- Ett av flere tiltak mot sosial dumping i renholdsbransjen
- Fra 1. september 2012 skal alle renholdsvirksomheter godkjennes av Arbeidstilsynet for å kunne drive lovlig.
- Alle arbeidstakere i godkjente renholdsvirksomheter skal bære ID-kort på jobben.
- Det blir forbudt å kjøpe renholdstjenester fra virksomheter som ikke er godkjent.

– Godkjenningsordningen er et synlig resultat av samarbeidet mellom partene i bransjen og myndighetene. Jeg er glad for at vi i fellesskap har fått ordningen på plass. Dette vil bidra til å rydde opp i renholdsbransjen, sier arbeidsminister Hanne Bjurstrøm (Ap).

(Rana Blad, 6. september 2012)

GODKJENNINGSKRAV

1. Kontrakt med BHT
2. Krav til Vernetjeneste – At de har V.O. om pliktig, ellers alternativ ordning At de har AMU (mer enn 50)
3. Skriftlig arbeidsavtaler for alle grupper ansatte - arbeidstiden skal være fastsatt + overtid
4. Allmenngjort lønn – framgår av arbeidskontrakt
5. Tegnet yrkesskedeforsikring for alle ansatte
6. Gyldig oppholdstillatelse for arbeidet.
7. Bemanningsforetak – at de står i Arbeidstilsynets register
8. ID-kort – har godkjent ID-kort for ansatte
9. Godkjent virksomhet legges i et offentlig register

Arbeidstilsynets rolle

- Arbeidstilsynet driver godkjenningsordningen. Lagt til Drammen.
- Arbeidstilsynet fører tilsyn med at godkjente virksomheter oppfyller kriteriene for godkjenning i praksis
- Arbeidstilsynet fører tilsyn med at oppdragsgiverne kun bruker godkjente virksomheter,
- Arbeidstilsynet skal veilede og informere om regelverket.
- Samarbeide med partene

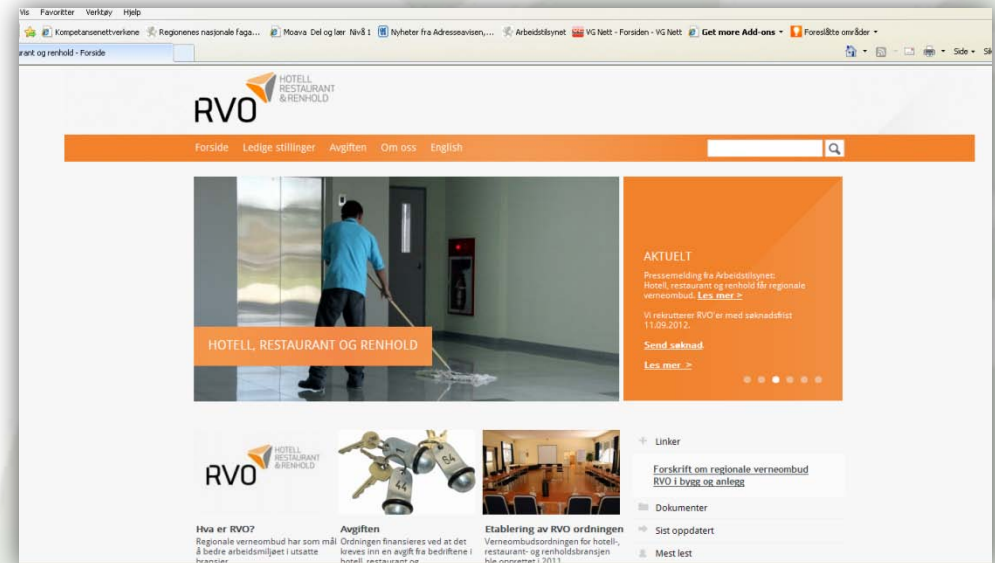
TILSYNET

- Godkjente virksomheter - basert på risiko og gjennomsnitt
- De som opererer utenfor ordningen må ha risiko for å bli tatt
- Oppdragsgivere
- Virksomheter kan bli fratatt godkjenningen og tatt ut av registeret
- Kjernen i tilsynet vil være sosial dumping – dvs lønn, arbeidstid, arbeidskontrakter, ID-kort
- I tillegg HMS
- utfordringer i kontrollene – tør arbeidstaker å si sannheten, klarer vi å avdekke «svindel». Tegn på annen ulovlig aktivitet
- Samarbeid om tilsynet med Skatteetaten , analyse, samordning.
- Andre myndigheter og organisasjoner

Regionale verneombud for hotell, restaurant og renhold

- Den regionale verneombudsordningen i hotell, restaurant og renhold er under etablering
- Målet er å heve arbeidsmiljøstandarden i virksomheter med dårlige arbeidsmiljøforhold, særlig i små- og mellomstore bedrifter, og på denne måten forebygge sosial dumping
- Finansieres av bransjen
- 12 regionale verneombud skal oppsøke bedrifter innenfor hotell, restaurant og renhold i hele landet.

RENHOLD

- Mer helhetlig tiltakspakke
- Samarbeidet med partene

- Utfordring i tilsynet å få avdekket realiteter
- Samarbeid med skatt – analyse og samordning av tilsyn
- Samarbeid med andre

- Mulighet til å løfte bransjen – redusert andel useriøse, flere arbeidstakere med lovlige lønns- og arbeidsvilkår, samt et løft for arbeidsmiljøstandarder i bransjen.

HVA DET HANDLER OM

- Der det er lave lønninger og dårlige arbeidsvilkår er det samtidig dårlig arbeidsmiljøstandard.
- Der det er avdekket sosial dumping er det normalt brudd på en rekke myndigheters krav. Skatt.
- Er det mulig over tid å utføre arbeid/levere tjenester med god kvalitet med bruk av virksomheter som kutter lovkrav for raskere økonomisk vinning.
- Hva med de lovlydige virksomhetene i konkurransen om oppdrag.
- Ringvirkninger til hele bransjer uten tiltak mot sosial dumping, mer enn A og B -lag i arbeidslivet
- Stor enighet om innsats mot sosial dumping – det handler om den norske arbeidslivsstandarden og velferdssamfunnets framtid.